

1c. Losse opdracht- Memoryspel

Instructie:

Op de volgende pagina van deze instructie vindt u het memory-spel met de portretten van de hoofdrolspelers tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Op elk portret staat ook de naam van de betreffende persoon vermeld. Enkele van deze portretten zijn ook in het museum te bezichtigen.

Behalve de afbeeldingen van de portretten zitten er ook 2 memory-kaartjes in met een afbeelding van 1 april. Het totaal aantal kaartjes komt dan op 20 (10 afbeeldingen, elk keer 2).

De bedoeling is dat alle portretkaartjes ondersteboven worden gelegd en dat de kinderen de 2 gelijkende kaartjes bij elkaar zoeken. De kinderen kunnen zo een link leggen tussen een naam en een plaatje, en zullen zo de portretten in het museum eerder herkennen.

Aanwezig in dit document:

- pagina 2: Informatie over de hoofdpersonen voor de leerkracht.
- pagina 5: Memoryspel. Dit spel dient u zelf twee maal af te drukken op iets dikker papier.

Colofon

De Tachtigjarige Oorlog. Historisch Museum Den Briel
Markt 1
3231 AH Brielle
Tel. 0181- 475 475
www.historischmuseumdenbriel.nl

Tekst en samenstelling:
Chloé Pothof december 2006
De Tachtigjarige Oorlog. Historisch
Museum Den Briel ©

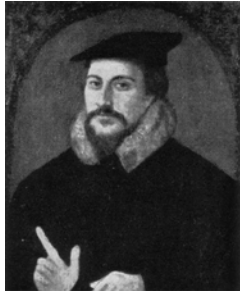
Informatie voor de leerkracht

Angelus Merula

Een bekende Brielse aanhanger van de Hervorming is Engel Willemszoon van Merlen, beter bekend als Angelus Merula. Angelus werd opgeleid in Parijs en werd in 1511 tot priester gewijd. In 1530 werd hij pastoor van Heenvliet. Door de Bijbel en de ideeën van de hervormers Luther en Calvijn goed te bestuderen, werd ook hij een aanhanger van de Reformatie. Dit ten tijde van het katholicisme onder Karel V. Vanaf toen predikte Merula de rechtvaardiging door alleen het geloof in Jezus Christus en zo begon hij de Reformatie in het Zuiden van de Nederlanden. Hiervoor is Angelus uiteindelijk tot de brandstapel veroordeeld, maar vlak voor de uitvoering van zijn vonnis kreeg Angelus een hartstilstand. Voor zijn dood liet hij in zijn testament opnemen dat hij zijn woonhuis, landerijen en kleinere huisjes naliet aan de stad Den Briel. Dit met de voorwaarde er een weeshuis en armenhuisjes van te maken. Hij liet zijn bezittingen expres na aan Den Briel om te voorkomen dat zijn bezittingen in handen van de kerk zouden vallen.

Johannes Calvijn

De bekendste hervormer in de Nederlandse gebieden was Johannes Calvijn (1509-1564), van oorsprong een christelijk theoloog. Hij geloofde dat de bijbel op de eerste plaats kwam. Toentertijd was dat bij het katholicisme niet altijd het geval. Mensen kochten bijvoorbeeld een 'aflaat' (donatie aan de kerk om in de hemel te komen). Calvijn vond echter dat alleen oprechte gelovigen in de hemel konden komen. Ook had hij kritiek op het luxe leven van de katholieke geestelijken en de luxe in de katholieke kerken. Hij was juist een voorstander van soberheid. Zijn volgelingen werden protestanten of Calvinisten genoemd. Een andere bekende hervormer was Maarten Luther, maar deze had in Brielle en omgeving minder invloed dan Calvijn.

Willem van Oranje

Willem van Oranje was stadhouder van Holland, Zeeland en Utrecht, geboren op 24 april 1533 in Dillenburg, Duitsland. Tot zijn elfde genoot hij een Lutherse opvoeding van zijn ouders. Toen erfde hij het prinsdom Oranje van zijn neef. Hij kreeg hiervoor toestemming van het hof onder voorwaarde dat hij verder opgeleid zou worden aan het hof in Brussel en dat zijn opvoeding katholiek zou zijn. Als stadhouder voor Filips II merkte hij dat het volk ontevreden was. Hij keurde de kettervervolgingen die zijn koning doorzet, af en sprak zich uit tegen de koning. Hiervoor werd hij vervolgd door de Raad van Beroerten die door Alva was gesticht. Willem vluchtte naar Dillenburg en besloot later tegen Alva ten strijde te trekken en werd zo de leider van de Nederlandse Opstand.

Willem Bloys van Treslong

Vice-admiraal van de Watergeuzen, Willem Bloys van Treslong, was een geboren Briellenaar. Hij leefde van 1530 tot 1594. Hij groeide op aan het hof van Willem van Oranje en diende na de onthoofding van zijn broer Jan, in het leger van Lodewijk van Nassau. Zowel Willem als zijn broer Jan waren leerlingen van Johannes Calvijn. Later sloot hij zich aan bij de geuzen en ondersteunde hij Lumey. Enkele jaren later werd hij admiraal van Holland.

Hertog van Alva

Na de beeldenstorm in 1566 groeide de macht van de protestanten. Ook Filips II begon dit in te zien en stuurde daarom Fernando Álvarez de Toledo, kortweg de Hertog van Alva, naar de Nederlanden om de opstanden te beteugelen. Alva richtte de Raad der Beroerten op, een raad die opstandelingen vervolgde en veroordeelde. Ook voerde hij een hoge belasting in, de Tiende Penning. Zijn intimidatiepolitiek kreeg steeds meer weerstand onder de bevolking.

Filips II

Koning Filips II was de opvolger van zijn vader keizer Karel V. Filips kwam in 1556 aan de macht. Hij regeerde over het rijk der Nederlanden, maar had stadhouders die per gewest regeerden. Tijdens zijn regeringsperiode stelde Filips enkele veranderingen in: hij wilde dat iedereen Rooms-katholiek werd, en liet kettters vervolgen. Veel edelen waren hier op tegen, waarop zij het Smeekschrift der Edelen aan Margaretha van Parma aanboden.

Margaretha van Parma

Margaretha van Parma was de halfzus van Koning Filips II. Zij was landvoogdes over de Nederlanden voordat haar broer de hertog van Alva als haar plaatsvervanger aanwees. In 1566 hadden enkele protestantse edelen haar het Smeekschrift aan geboden waarin zij Margaretha vroegen bij Filips II te pleiten voor verzachting bij het vervolgen van de kettters. Toen Filips II weigerde concessies te doen en de hertog van Alva stuurde, vertrok zij in 1567 naar Italië.

Graaf van Lumey

Willem van der Marck was graaf van Lummen (kortweg Lumey). Oorspronkelijk was hij een edelman uit Zuid Nederland. Ook was hij één van de ondertekenaars van het Smeekschrift der Edelen, dat overhandigd werd aan Margaretha van Parma. Zijn bezittingen werden verbeurd verklaard en hij werd verbannen. Later sloot hij zich aan bij de Watergeuzen en werd hij admiraal. Onder zijn leiding namen de Geuzen Den Briel in. Lumey stond bekend om zijn wrede karakter. In 1572 hing hij in de Brielse bedevaartskerk de martelaren van Gorcum op.

Watergeuzen

De vloot van de watergeuzen bestond uit zeelui die werkloos waren, avonturiers, criminelen, maar ook uit mensen die weggestuurd waren vanwege hun geloof, of edelen die al hun bezittingen kwijt waren geraakt. Ze stonden bekend als plundersaars. Willem van Oranje werkte samen met de geuzen tegen Filips II. In 1572 bevrijdden de geuzen Den Briel, onder leiding van Lumey. Den Briel was de eerste stad die van de Spanjaarden was bevrijd. Later volgden meerdere steden, waaronder Leiden in 1574.

Willem van Oranje

(1533 - 1584)

Hertog van Alva

(1507 - 1583)

De Watergeuzen

(1568 - 1572)

Angelus Merula

(1482 - 1557)

Margaretha van Parma

(1522 - 1586)

Graaf van Lumey

(1542 - 1578)

Willem Bloys van Treslong

(1530 - 1594)

Johannes Calvijn

(1509 - 1564)

1 april!

1 april 1572

"Op 1 april verloor Alva zijn bril!"

Koning Filips II

(1527 - 1598)

